

واکنش ایران به SPV متناسب با پیشنهادهای اروپا

پیشنهاد اروپایی‌ها در خصوص ساز و کار ویژه مالی مرتبط با برجام هرچه باشد، ایران دست بسته نخواهد بود و ابزارهای لازم برای پاسخ‌گویی به آن را در اختیار خواهد داشت.

پیشنهاد اروپایی‌ها در خصوص ساز و کار ویژه مالی مرتبط با برجام هرچه باشد، ایران دست بسته نخواهد بود و ابزارهای لازم برای پاسخ‌گویی به آن را در اختیار خواهد داشت.

به گزارش «تایناک» به نقل از فارس، قریب به 9 ماه است که از خروج «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور آمریکا از برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) می‌گذرد و علیرغم وعده‌های اروپا مبنی بر فراهم شدن زمینه‌هایی برای بهره‌مندی اقتصادی ایران از مزایای برجام در دوران بازگشت تحریم‌های آمریکا و درخواستی که به گفته «علی شمخانی» دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان، اروپایی‌ها از ایران داشتند مبنی بر اینکه به توافق پایبند باشد و آنها در عوض شرایط اقتصادی برای ایران فراهم می‌کنند (+)، و با وجود اعلام تاریخ‌های متعدد و امروز و فردا کردن‌ها از سوی مقامات اروپایی برای اجرایی شدن سازوکار ویژه مالی موسوم به SPV، ولی عملاً شاهد هیچ تحولی در این زمینه نبودیم.

*گمانه زنی‌های جدید درباره سازوکار ویژه مالی اروپا

پس از رایزنی‌هایی که در پی خروج آمریکا از برجام بین ایران و 4+1 صورت گرفت، در نهایت بامداد سوم مهر ماه 1397 و در حاشیه هفتاد و سومین نشست مجمع عمومی سازمان ملل در نیویورک به دنبال نشست وزرای خارجه ایران و 4+1 به همراه موگرینی، بیانیه‌ای 12 بندی از سوی موگرینی و ظریف قرائت و در این بیانیه 12 بندی حاضران پیگیری اقدامات مشخص و موثر برای تضمین کانال‌های پرداخت با ایران و تداوم صادرات نفت و میعانات گازی، محصولات نفتی و پتروشیمی را مجدداً مورد تایید قرار دادند. مقامات شرکت‌کننده از پیشنهادات عملی برای حفظ و توسعه کانال‌های پرداخت و به طور مشخص ابتکار تاسیس یک «سازوکار ویژه» SPV برای تسهیل پرداخت‌های مربوط به صادرات (شامل نفت) و واردات ایران، که فعالان اقتصادی را در تعقیب تجارت مشروع با ایران مساعدت کرده و به آنها اطمینان مجدد می‌دهد، استقبال کرده و بر اراده قوی خود برای حمایت از فعالیت بیشتر برای عملیاتی کردن این «سازوکار ویژه» در کنار تداوم تعامل با شرکای منطقه‌ای و بین‌المللی تأکید کردند.

در حال حاضر در جدیدترین گمانه زنی‌ها درباره کانال مزبور، «لارنس نورمن» خبرنگار نشریه «وال استریت ژورنال» به نقل از منابع آگاه جزئیاتی در این مورد منتشر کرد و نوشت که انتظار می‌رود که این کانال ظرف ۲ تا ۳ هفته آینده ثبت شود و افزود: این ساز و کار «در فرانسه ثبت می‌شود و مدیر آن نیز یک بانکدار ارشد آلمانی خواهد بود. انتظار می‌رود که بریتانیا نیز به عنوان سهامدار [به این ساز و کار] بپیوندد.»

به گفته نورمن، چندین کشور ابراز امیدواری کرده‌اند که شرکت‌های داخلی آن‌ها به این ساز و کار پیوسته و با ایران تجارت کنند.

وی همچنین نوشته است بر خلاف آنچه که پیشتر برنامه ریزی شده بود، در نشست دوشنبه هفته آینده وزیران خارجه اتحادیه اروپا تصمیمی در مورد ایران و کانال پرداخت اتخاذ نمی‌شود و احتمالاً این تصمیم در یک نشست غیر وزارتی در هفته‌های آینده گرفته خواهد شد.

ساز و کار ویژه مالی (SPV) راهکاری است که از سوی اروپایی‌ها با هدف مقابله با تحریم‌های یکجانبه آمریکا علیه ایران پیشنهاد شده است. در این ساز و کار، قرار است یک شرکت در اروپا راه اندازی شود که وظیفه آن تسویه حساب‌های شرکت‌های بدهکار و بستانکار همکار با ایران است. در این ساز و کار، شرکت‌های طلبکار از ایران، پول خود را از شرکت‌های بدهکار به ایران دریافت می‌کنند.

اروپا می‌گوید امیدوار است با راه اندازی این ساز و کار، شرکت‌های کوچک و متوسط (SMEs) بتوانند با وجود تحریم‌های آمریکا، به تجارت با ایران ادامه دهند.

پیش از این از اتریش، بلژیک و لوکزامبورگ به عنوان میزبان این کانال‌ها نام برده شده بود که هیچکدام نپذیرفتند و در

نهایت مقرر شد سه کشور اروپایی در توافق هسته ای (آلمان، فرانسه و انگلیس) عهده دار اجرای این سازوکار شوند.

یک منبع آگاه چندی پیش ساز و کار مالی اروپا را یک «مسیر برای مقابله با تحریم ها» توصیف کرد، اما گفت نباید از این کانال انتظار «معجزه» داشت. به گفته وی، این کانال زمانی می تواند موثر باشد که فروش نفت ایران را نیز پوشش داده و برای کشورهای ثالث خارج از اروپا از جمله چین و هند نیز قابل استفاده باشد.

«سید کمال خرازی» رئیس شورای راهبردی روابط خارجی اخیراً در دیدار هیأتی ایتالیایی با اشاره به اینکه ایران صداقت خود را در اجرای برجام نشان داده و نگاه افکار عمومی ایران به رویکرد اروپا در قبال برجام منفی تر شده است، افزود: «منافع اروپا ایجاب می کند که گام های عملی در قبال برجام بردارد.»

رئیس شورای راهبردی روابط خارجی با اشاره به تاخیرهای مکرر اتحادیه اروپا برای عملیاتی کردن سازوکار ویژه مالی (SPV) ادامه داد: اینکه دولت های اروپایی توان حمایت و هدایت شرکت های اروپایی را برای همکاری با ایران ندارند، قابل دفاع و پذیرش نیست. این بدان معناست که نمی توان به امضای دولت های اروپایی اعتماد کرد و این سؤال مطرح می شود که اگر دولت های اروپایی می دانستند که بر شرکت های خود نفوذی ندارند، چرا با ایران وارد مذاکره شدند؟

البته همانگونه که خرازی و دیگر مقامات جمهوری اسلامی ایران بارها و بارها تأکید کرده اند، این مسائل باعث نخواهد شد که ایران تسلیم فشارها شود و تدابیر لازم در این زمینه از سوی مقامات عالی کشور اتخاذ شده است.

آنگونه که حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی 30 تیر ماه 1397 در دیدار سفیران، کارداران و مسئولان وزارت امور خارجه، فرمودند: «مذاکرات با اروپایی ها قطع نشود، اما نباید معطل بسته اروپایی ماند، بلکه باید کارهای فراوان لازم در داخل کشور را دنبال کرد.»

مقامات ایرانی هم بارها در اظهارنظرهای متعدد این فرمایش رهبر معظم انقلاب را وجهه همت خود قرار داده و اعلام کرده اند که همه تدابیر لازم را اندیشیده اند، آنچنان که اخیراً نیز علی اکبر صالحی معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی درباره عدم پایبندی اروپایی ها به تعهدات برجامی و تمهیدات لازم برای بازگشت پذیری هسته ای در صورت نیاز هشدار داد: «اگر بخواهیم می توانیم حجم و درجه غنی سازی خود را «فوری» افزایش دهیم و اگر اراده شود سه تا چهار روز، غنی سازی ۲۰ درصدی را آغاز می کنیم.»

از سوی دیگر «علی شمخانی» دبیر شورای عالی امنیت ملی نیز اخیراً در گفت و گو با فصلنامه مطالعات سیاست خارجی تهران (+) درباره خروج آمریکا از برجام عنوان کرد: «ما پذیرفتیم تا به اروپا فرصت بدهیم نشان دهد توان تصمیم گیری مستقل از آمریکا را دارد. ما می­خواستیم مسیر دیپلماسی و گفت و گو باز بماند، ما هیچگاه برای نقض برجام پیشگام نبوده و نخواهیم بود، اروپا اگر در پرداخت هزینه حفظ برجام مردد است، باید بداند که ایران معطل آن ها نیز نخواهد ماند. فرض ما در عمل این است که اروپا حاضر نیست ریسک خود را در برابر آمریکا افزایش دهد. بنابراین تلاش می کنیم مشکلات کشور را با اتکاء به توان ملی سامان بخشیم. آن ها نباید انتظار داشته باشند که ما از حقوق خود و امکاناتی که برجام برای عمل متقابل در اختیار ما گذاشته است، صرف نظر کنیم.»

پیش از این نیز بهرام قاسمی سخنگوی دستگاه دیپلماسی در نشست هفتگی با خبرنگاران در دهم دی ماه 1397 در پاسخ به سؤالی درباره SPV (سازوکار ویژه مالی اروپا) گفت: «پیچیدگی ایجاد یک چنین سازوکار جدیدی با توجه به شرایط تحریم بین ایران و این کشورها و همچنین فشار بی اندازه و قلدرمانه آمریکا بر کشورهای اروپایی، باعث شد تا حد زیادی این موضوع زمانبر شود و بیش از حد مذاکرات و تلاش برای نهایی شدن این سازوکار به طول بینجامد. علاوه بر اراده سیاسی اتحادیه اروپا که به هر حال مشهود بود و در سخن مکرراً در این باره صحبت کردند و خواهند کرد؛ ولی در عمل اتحادیه اروپا نشان دادند که در مقابل فشار آمریکا از توانایی لازم برخوردار نیستند و علیرغم تاریخ هایی که مشخص کرده بودند و وعده هایی که وجود داشت، نتوانستند این سازوکار را به مرحله نهایی خود که مورد قبول ایران باشد، برسانند.»

*از اروپا گلایه مندیم

به گزارش فارس، بهرام قاسمی سخنگوی دستگاه دیپلماسی 24 دی ماه در نشست هفتگی با خبرنگاران درباره سازوکار ویژه مالی اروپا SPV عنوان کرد: «برداشت ما این است که اروپا علاقه مند است که این سازوکار را نهایی کند، اما با تاخیر بسیاری مواجه است و نشان داد که ساختارهای لازم را به اندازه کافی برای تحقق این سازوکار و مکانیسم

جدید در اختیار ندارد و شدیداً تحت فشار آمریکا قرار دارد.»

وی با بیان اینکه آمریکا سعی می کند به هر قیمت ممکن و با استفاده از ابزارهای مختلف مانع تحقق این نوع همکاری بین ایران و اروپا شود و اصولاً ایجاد چنین مکانیسمی در برابر دلار و اقتصاد آمریکا در اتحادیه اروپا شود، عنوان کرد: «ما گلایه مند هستیم و تذکرات لازم را به اتحادیه اروپا دادیم. از ابتدا هم منتظر آنها نبودیم، مسیر خود را طی کردیم و کماکان با جدیت مسیرمان را دنبال می کنیم.»

قاسمی اضافه کرد: «به انتظار تصمیمات اروپا نخواهیم بود، ولی قطعاً برای ما کار با اروپا و این سازوکار آزمونی است که بتوانیم در مورد نوع روابط و سرمایه گذاری های آتی ایران در حوزه اروپا تصمیم گیری های لازم را انجام دهیم.»

این دیپلمات ارشد کشورمان بیان کرد: «آنها (اروپایی ها) امیدوارند دیر یا زود به تفاهم لازم و سازوکار برسند، ولی از نظر ما تاخیر آنها بسیار است و ناتوانی را تا حد زیادی احساس می کنیم، ولی هنوز علائم و پیام هایی که دریافت می کنیم احساس می کنیم علیرغم همه موانع و مشکلات این علاقه مندی برای این سازوکار وجود دارد و ما نمی توانیم به صورت قطعی اظهارنظر کنیم که این بحث پایان یافته یا نهایتاً اجرایی نخواهد شد.»

حال با گذشت حدود 9 ماه از زمانی که حسن روحانی بعد از خروج ترامپ از برجام به وزارت خارجه دستور داد که ظرف چند هفته با کشورهای اروپایی و روسیه و چین، رایزنی ها، هماهنگی های لازم و مذاکرات لازم را انجام دهد و عنوان کرد که «اگر در پایان این مهلت و زمان کوتاه به این نتیجه رسیدیم که با همکاری 5 کشور می توانیم همه آنچه در برجام خواست ملت ایران بوده به دست آوریم، علی رغم میل آمریکا و رژیم صهیونیستی و تلاش های آنها و حرف های بی نزاکت امشب ترامپ برجام پایدار خواهد ماند و ما می توانیم به نفع صلح و امنیت منطقه و جهان قدم های خودمان را برداریم. اگر ببینیم منافع ما تضمین نخواهد شد، به زودی با مردم ایران صحبت خواهیم کرد و تصمیمات نظام را در آن شرایط به اطلاع مردم می رسانم.» می گذرد و هنوز هم خبری از این سازوکار نیست.

گمانه زنی ها حاکی از آن است که سازوکار به هر شکلی تعریف شده باشد اعم از اینکه مورد قبول ایران باشد یا نباشد، جمهوری اسلامی براساس آن واکنش متناسب نشان خواهد داد.

لازم به ذکر است در کشاکش رایزنی ها بین ایران و اتحادیه اروپا و بعد از حدود دو ماه از خروج ترامپ از برجام یعنی در 13 تیر ماه 1397 نیز بسته پیشنهادی اروپا به ایران بعد از حدود دو ماه به جمهوری اسلامی ارائه شد و آنگونه که از اظهارات حسن روحانی در تماس های تلفنی صدراعظم آلمان و رئیس جمهور فرانسه برآمد، این بسته نتوانسته بود خواسته های ایران را تأمین کند به نحوی که روحانی آن را مایوس کننده خواند و گفت که بسته مزبور دربرگیرنده همه خواسته های ایران نیست و پس از این نیز رایزنی ها در سطوح مختلف کماکان ادامه یافت.